

Svábhegyi legendák, rejtélyek, romok, furcsaságok

Melinda bársonykabátos szellemalakja. Csodatévő szent Cecília. Szép Ilonka árnyéka. György lovag és a szép Fatime. Az ismeretlen lengyel menekült kápolnája

Ami kimaradt minden Baedekerből

A svábhegyi utakat aránylag jól olajozzák és némelyikén egymásután robognak az autók. A „plateau”-n, a nagyszálló előtti térségen, háromfelől is szőlő a zene, különösképpen a jazz, amely messzire elnyomja a közönséges kocsmában cincogó három szál cigányt. Hiába, ideig felmászott a huszadik század, ha egyelőre csak külsőségeiben is.

Talán csak a fogaskerekű pöfög a régi, multszázadbeli kényelemmel, de már korántsem olyan kedélyesen, mint azelőtt. Halálra itélték a fogaskerekűt is és a lovasut után ez is eltűnik az ugynevezett régi szép világ élő emlékei közül. A készülő villamosvasút póznái már állnak betonalpukon és a fogaskerekű gözre berendezett és az ütemes szuszogás romantikájára kényeztetett kalauzok utolsó ambíciójukkal szalutálnak egymásnak, igen gyakran, kitérőnél és indulásnál. Aki ezen mulatna vagy bosszankodnék, vagy egyáltalán észrevenné, gondoljon arra, hogy ez a feszes és diszszemlék parádés képét idéző szalutálás talán egy kissé a bucsúzó gözerejű fogaskerekű mozdonyának szól...

Vannak azonban, akik letérnek olykor a lehengetelt műutakról és elköborolnak oda, ahol nem a félszegen mondain élet szaxofonozik. Sétájukon olykor egészen furcsa dolgokra találnak.

Az ember felmászik a Normafához (amely már szétporladt és amelynek helyén Mátyás király legendáját csak egy bebalzsamozott csonk őrzi), ahova vasárnapi egészségügyi és a lélek feltétlenül szükséges románikus készletét felfrissítő sétáin gyakran találkozik bricseszűs ügyvédekkel és cégvezetőkkel, s ahol a füben szálamit esznek tárogatózó mellett a week-endező iparoscsaládok.

Balra fordul, egy árnyékos erdei utra és elindul a Csillebérc felé. Közben szándékosan letér a jelzések mellől és nekivág a mezőknek, amerre ismét kis dombokat lát negyedóra járásnyira.

Könnyen megeshetik, hogy sétáján egyszerre meglepetten áll meg. A füben, a magas, vad füben, ahová csak ritkán jutnak el a gombakereső budakeszi parasztok és sohasem merészkednek el a kirándulók és természetbarátok, félredült, magányos sírkövet lát.

Nézi a felirását, próbál olvasni a vizmosta, időtörölte betűkön. Nem lát semmit, legfeljebb egy szomorú, sápadt nagy T betűt és valahol a név közepén egy kis a-t. Megáll, a botjára támaszkodik és gondolkodik a nap-sütésben, az erdei bogarak fátyolnyi zugásában.

Ki lehetett? Kit temettek erre a furcsa vidékre, ahová csak az jut, aki eltévedt? Ki fektethet a százéves sír alatt, távol minden emberlakta vidéktől, országutól és gyalogösvénytől, ahol már nincsenek vasárnapi zsiropapírok, végigszivott cigareták és csak harsány tücskök hangolnak magányosan.

Es egy szürke és görcsös gomba pöfög rá a porzójával apró felhőben, ha a botjával megérinti véletlenül.

Aztán másfelé vezet a séta. Megyünk lefelé a Költő-utca felé. Jókaira emlékezik nevében névtelenül. Innen van a legszebb kilátás. Elöl a Sashegy, szikláival, mint egy miniatűr Himalája. Hátrább Csepel és parányiban az egész nagy Budapest fele. Mint egy

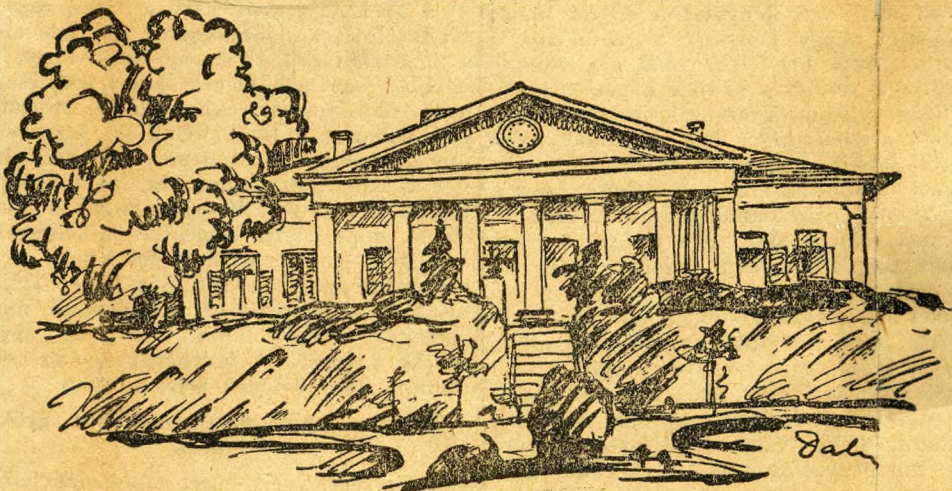

kihalt város, bádögéből és agyagból a gyerek-szoba asztalán, emberek nélkül. (A hegyről sohasem lehet embert látni.)

Milyen furcsa ház ez itt a fordulóban! A kéménye, mint egy dugóhúzó vagy még inkább, mint a füst csavargása csendes időben. Régi ház, már ezer tatározás új színével, apró ablakkal, különös.

Költő-utca huszonnegy. Egy nagyon kedves ur invitált be minket és rejtélyes dolgokat mutatott a föld alatt. Az ebédőjében van egy csapóajtó. Ha egy vékony deszkalépcsőn lemászik az ember, tágas pincébe érkezik. És innen magas boltíves alagút vezet be sötétben a hegybe. Meddig vezet. Ötven lépést talán. A végén földomladék, sziklatörmelék, tégladarabok.

Ki kellene egyszer ásní és megtudná, hová vezet. Ki építette az alagutat, a sváb-

hegyi nyaraló titkát, nem tudja ma már senki. Azt beszélik, hogy valami nagy ur lakott itt, akinek volt mitől tartania és elkészítette az utat a menekülésre.

Furcsa régi szobrot találtak itt, a feje hiányzik.

Nem kell sokat menni, a következő ház-

Egy cseléd benyit a sekrestyeajtón és három üveg befőttest emel ki mögüle.

S még egy sóprű himbálódzott meg egy szegen, mielőtt becsukta volna.

Igen szíves, szemüveges hölgy áll mellénk és megtörli a kezét a kötényében.

— Azt mondják, valami lengyel menekült építette. Nem tudom.

Sárga villa a Diana-ut fordulatában. Az Óra-villa. Körülötte mindent róla neveztek el: Óra-ut, Óra-köz.

A villa görögös stílusban épült, és nagy órát szereltek a timpanonjába. Rozsdás, nagy óra, a mutatója is hiányzik. A házbeliek magyaráznak:

— Régebben (akkor még csupa szőlő volt a Svábhegy keleti fele) mindenki eszerint az óra szerint igazodott. Erősen harangozott minden negyedórán. Ebben a villában találtak Görgy és Kossuth Lajos és innen vezették Budavár visszavételét.

— Azt beszélik, hogy Erzsébet királyné ide menekült az eső elől. Itt sétálgatott egy félórát a tornácán. Ezt a házat alagút kötötte össze egy másik villával. Az alagutat borospincének használták később.

Az egész Svábhegy csupa szőlő volt. Nagy szüretetek voltak erre felé. Hangos szü-

ret mulatságokat rendeztek a kisvendéglőkben, amelyek még ma is a régi céget viselik és a szüreti mulatságokat meghaladó tradícionális buzgalommal rendezgetik a szőlőmentes hegyen.

Pestről hozzák a szőlőt kosárszámmal és a szállítványozó vállalatok legényei sörrel ko-

gántulajdonok között? És ki hinné, hogy a svábhegyi őslakók még ma is hisznek egy Melinda-uti rémítő legendában?

Azt beszélik, hogy zivataros éjszeleken még most is ott kísért Melinda szelleme. És jellemző a huszadik század rekvizitumainak bájos keveredésére a hétszázéves legendával, hogy a svábhegyi hiszékenyek szerint Melinda fekete bársonyköpenyben kísért azon az uton, amelyen életében annyiszor járt.

A szanatórium kertjében egy régi szobor áll. Szent Cecília szobra. Az 1770. évi pestis-kor emelték és azóta az a legenda övezi, hogy akik igaz szívvel imádkoznak előtte, azok egy éven belül megértik egymást szívük szerelmével. Ez a hit már sok borraivalót szerzett a szanatórium portásának.

A szanatórium egyébként a disznófőn Szép Ilonka tündéralakját is felfedezhetik esténként, de csak akkor, ha szerelmük igaz és minden hazugságtól mentes.

A szanatórium vizgyógyintézetének a helyén valamikor török fürdő állott. A kevély Ali Ozmán bég lakott itt háremével és innen intézte Budavár környékének védelmét. Egyszer éppen fürdött a kedvence felesége, a csodaszép Fatime, amikor portyázó utján erre lovagolt György magyar lovag. A lovag meglátta az ablakon keresztül a gyönyörű hölgyet és nem törődve a veszedelemmel, rátört. Hamarosan észrevették azonban a bég eunuchjai, megkötözték és lehajították a szikláról. Igaz ugyan, hogy már hamarosan észrevették a háremőrök, le mégsem olyan hamarosan, hogy a csodálatos Fatime is meg ne érdemelte volna azt a szigorú büntetést, amellyel sújtották.

Minden századból van itt emlék. Egy legenda, egy törött szobor, egy omladozó templom, egy sírkő, egy sárgára renovált tornác.

Jókai Mór, Eötvös József, Kemény Zsigmond villáját is már régen átépítették, a híres kocsmát a Farkasrét mellett A szerelem boldogjaihoz, amelyről Jókai regényt írt. És a régi emlékekre ráborul a „feledékeny idő”, mint a vad füvek a csillebérci sírra.

(v. e.)

ban ismét érdekes dolgokat látunk. Ez itten közönséges lakóház, s ha megkerüljük, és a kert alsó feléből nézzük: kápolna. A mult század gotikájának furcsa keverékstílusában.

Tetején parányi őrtorony, mint egy árboc-kosár. Ma már laknak a kis kápolnában, szobákat töldezték hozzá, de a homlokzatán nem javítottak semmit. Itt állunk és eltűnődve nézzük a szegény kis műremeket, amelyről senki sem tud és amelyet ezennel felfedeztünk.

cintának a szüreti hónapjában.

Azt sem tudhatják azok, akik restelnek olykor leülni egy-egy kiskocsmában néhány kövérre hizott svábbal, hogy milyen különös legendák imbolyognak a parkirozott kertek között.

Van egy ut a Svábhegyen, éppolyan, mint a többi, a Tücsök-ut, a Hangya-ut és a különféle lánynevekről elnevezett utak. A neve Melinda-ut. Ki gondolná, hogy Bánk bán történetét őrzi a hengerelt ut, jólgondozott ma-